

**UCHWAŁA Nr XXXV/277/2018
RADY POWIATU ŁĘCZYCKIEGO**

z dnia 28 marca 2018 roku

w sprawie: **przyjęcia „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Łęczyckim na lata 2018-2020”.**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1868; zm.: Dz. U. z 2018 r. poz. 130) w związku z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 697; zm.: Dz. U. z 2017 r. poz. 60, poz. 1292 i poz. 2217 oraz z 2018 r. poz. 107.) **Rada Powiatu Łęczyckiego**

uchwala,

co następuje:

§ 1. 1. Uchwala się „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Łęczyckim na lata 2018-2020”.

2. Program, o którym mowa w ust. 1 stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Łęczyckiemu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Sławomir Biniewicz

Sławomir Biniewicz

Załącznik do
Uchwały Nr XXXV/277/2018
Rady Powiatu Łęczyckiego
z dnia 28 marca 2018 r.

**POWIATOWY PROGRAM
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
W POWIECIE ŁĘCZYCKIM
NA LATA 2018 – 2020**

OPRACOWANY PRZEZ:

POWIATOWE CENTRUM
POMOCY RODZINIE
W ŁĘCZICY

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	3
2. Podstawy prawne programu	6
3. Diagnoza rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej w Powiecie Łęczyckim	7
3.1. Rodzinna piecza zastępcza	7
3.2. Instytucjonalna piecza zastępcza	14
3.3. Pomoc dla osób usamodzielnianych	17
4. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łęczycy jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Łęczyckim	20
4.1. Cele i zadania organizatora pieczy zastępczej	20
4.2. Szkolenia dla rodzin zastępczych	22
4.3. Punkt Interwencji Kryzysowej	23
5. Zasoby wspierające dziecko i rodzinę w Powiecie Łęczyckim	24
6. Analiza systemu pieczy zastępczej w Powiecie Łęczyckim	28
7. Limity rodzin zastępczych na lata 2018-2020 w Powiecie Łęczyckim	30
8. Cele programu rozwoju pieczy zastępczej	32
8.1. Promowanie i rozwój różnych form rodzicielstwa zastępczego	32
8.2. Wsparcie istniejących form pieczy zastępczej	33
8.3. Pomoc i wsparcie dla osób usamodzielnianych	34
9. Adresaci programu	35
9.1. Rodziny niewydolne wychowawczo, niezaradne życiowo	35
9.2. Rodziny żyjące w ubóstwie, w tym dotknięte bezrobociem	35
9.3. Rodziny dotknięte przemocą domową	36
9.4. Dzieci i młodzież zagrożona niedostosowaniem społecznym	37
9.5. Dzieci i młodzież wychowująca się w ramach instytucjonalnej i rodzinnej opieki zastępczej	38
9.6. Dzieci i młodzież opuszczająca rodzinne i instytucjonalne formy opieki zastępczej	39
10. Źródła finansowania programu	39
11. Ewaluacja i monitoring programu	40

1. Wstęp

Założenia polityki prorodzinnej w Polsce wynikają z prawa dziecka do wychowania w rodzinie. W tym celu zwiększono zakres zadań samorządów w zakresie wspierania rodziny oraz organizowania rodzinnej pieczy zastępczej, wówczas gdy rodzice nie są w stanie sprawować opieki nad dzieckiem.

Szczegółowe regulacje tego zagadnienia znalazły się w ustawie z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która kładzie nacisk na pracę z rodziną już od chwili pojawienia się sygnału o wystąpieniu problemu co ma zapobiec umieszczeniu dziecka poza rodziną naturalną. Prawem dziecka jest bowiem wychowywanie się w rodzinie biologicznej pod opieką rodziców.

Podstawą opracowania 3- letniego Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej jest art.180 pkt.1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j.: Dz.U. z 2017r., poz.697 ze zmianami). Do głównych zadań własnych powiatu należy:

- zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych,
- prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek o zasięgu ponadgminnym,
- organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,
- organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania: grup wsparcia, specjalistycznego poradnictwa,
- zapewnienia przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich,
- prowadzenia rejestru danych o rodzinach zastępczych zawodowych, niezawodowych oraz o kandydatach do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i niezawodowej,

- kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka,
- finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na terenie własnego powiatu lub na terenie innego powiatu,
- finansowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

Do zadań własnych powiatu należy również:

- organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia,
- finansowanie pomocy pieniężnej przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne (pomoc na usamodzielnienie, pomoc na zagospodarowanie oraz pomoc na kontynuowanie nauki).

Rodziny, które same nie są w stanie rozwiązać swoich problemów często wymagają pomocy zarówno osób jak i instytucji z zewnątrz. Nawarstwiający się problemy pogłębiają ich niewydolność przez co ich funkcjonowanie w społeczeństwie jest zaburzone. Dlatego umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej rodzinnej lub instytucjonalnej powinno być ostatecznością, po wykorzystaniu wszystkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej. Aby lokalny system wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przynosił pożądane efekty należy położyć szczególny nacisk na profilaktykę oraz pracę z rodziną biologiczną, co jest zadaniem własnym gmin, którym wyżej cytowana ustawa nakazuje opracowanie 3 –letnich programów wspierania rodziny.

Jednym z wielu zadań powierzonych powiatom jest organizacja pieczy zastępczej. Wspomaganie rodziny w wypełnianiu zadania wychowania i opieki nad dziećmi oznacza zaangażowanie wielu podmiotów zarówno instytucjonalnych, jak i pozainstytucjonalnych, co z kolei wymaga stworzenia spójnego systemu pieczy zastępczej. Celem niniejszego opracowania jest zaprezentowanie projektu organizacji pieczy zastępczej w Powiecie

Łęczyckim. Projektodawcą jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łęczycy, które zarządzeniem Starosty Łęczyckiego nr 35/2011 z dnia 02 listopada 2011r. zostało wyznaczone na Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Realizacja założeń programu ma za zadanie ograniczenie liczby umieszczanych dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na rzecz rodzinnej pieczy zastępczej.

2. Podstawy prawne programu

1. Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 20 listopada 1989r.(Dz. U. z 1991r. Nr 120, poz. 526 z późn.zm.)
2. Ustawa z dnia 25 lutego 1964r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U z 2017r., poz.682 z późn. zm.)
3. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j.: Dz.U z 2017r., poz.697 z późn. zm)
4. Ustawa z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej (t.j.: Dz.U.z 2015r., poz.163)
5. Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 03 sierpnia 2012r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz.U. z 2012r., poz.954)
6. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2015r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz.U. z 2015r., poz.1058)
7. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Łęczyckiego na lata 2017- 2026

3. Diagnoza rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej w Powiecie Łęczyckim

3.1. Rodzinna piecza zastępcza

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa formy rodzinnej pieczy zastępczej w następujący sposób:

1. Rodziny zastępcze:

- **spokrewnione** (małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka),
- **niezawodowe** (małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka),
- **zawodowe**, w tym również:
 - zawodowe pełniące funkcję **pogotowia rodzinnego**,
 - zawodowe **specjalistyczne**.

2. Rodzinny dom dziecka.

Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, na ich wniosek mogą być wspierane przez rodziny pomocowe (sprawują opiekę nad dzieckiem w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą).

Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka obejmuje się opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wyznaczonego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Łęczyckim w latach 2015-2017
(według stanu na dzień 31 grudnia)

Rodzaj rodziny	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017
Spokrewnione	39	37	38
Niezawodowe	15	12	14
Zawodowe	3	3	3
Ogółem	57	52	55

Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Łęczyckim w latach 2015-2017 nie uległa istotnym zmianom. Największą grupę rodzin stanowią rodziny spokrewnione z dzieckiem. W roku 2015 było ich 39, w 2016 – 37, a w 2017- 38.

Liczba rodzin niezawodowych w 2015r. wynosiła 15, w 2016 – 12, a w 2017- 14 i również nie ulegała istotnym zmianom.

Liczba zawodowych rodzin zastępczych w latach 2015 – 2017 wynosiła – 3.

Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w Powiecie Łęczyckim w latach 2015-2017 (stan na dzień 31 grudnia)

Rodzaj rodziny	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017
spokrewnione	57	51	53
niezawodowe	20	18	22
zawodowe	9	10	11
Ogółem	86	79	86

Liczba dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych ulegała zmniejszeniu.:

2015 – 57 dzieci, 2016 – 51 dzieci, 2017 – 53 dzieci. W pozostałych rodzinach liczba dzieci nie ulegała istotnym zmianom.

Napływ dzieci do pieczy zastępczej w Powiecie Łęczyckim w latach 2015-2017.

Rodzaj rodziny	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017
spokrewnione	15	4	8
niezawodowe	3	3	8
Zawodowe	4	7	6
Ogółem	22	14	22

Odpyływ dzieci z pieczy zastępczej w Powiecie Łęczyckim w latach 2015-2017

Rodzaj rodziny	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017
spokrewnione	4	9	6
niezawodowe	3	5	4
zawodowe	8	6	4
Ogółem	15	20	14

Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych z poszczególnych gmin Powiatu Łęczyckiego w roku 2015, 2016 i 2017 (stan na dzień 31 grudnia)

Gmina	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017
Miasto Łęczyca	30	25	27
Gmina Łęczyca	6	6	8
Gmina Daszyna	6	7	7
Gmina Grabów	9	8	11
Gmina Góra św. Małgorzaty	6	7	5
Gmina Piątek	10	12	12
Gmina Świnice Warckie	4	3	1
Gmina Witonia	0	0	4
Dzieci z innych powiatów	15	11	11
Ogółem	86	79	86

Najwięcej dzieci umieszczonych jest w rodzinach zastępczych z terenu Miasta Łęczyca: w 2015 roku - 30 dzieci , w 2016 roku -25 dzieci, a w 2017 roku - 27 dzieci.
Najmniej dzieci umieszczonych jest z terenu gmin: Witoni i Świnic Warckich.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łęczycy jako Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej sprawuje nadzór nad rodzinami zastępczymi. W celu poprawy jakości funkcjonowania rodzin zastępczych, pracownicy socjalni i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej sprawdzają całokształt sytuacji dziecka, relacje w rodzinie, warunki panujące w domu, itd. Poniższe tabele przedstawiają liczbą rodzin i dzieci pozostających pod opieką poszczególnych pracowników.

Liczba rodzin zastępczych pod opieką koordynatora oraz pracownika socjalnego w 2017r. (według stanu na dzień 31 grudnia 2017r.)

Rodzaj rodziny	Liczba rodzin objętych opieką koordynatora	Liczba rodzin objętych opieką pracownika socjalnego	Razem
spokrewnione	8	30	38
niezawodowe	4	10	14
zawodowe	3	0	3
Ogółem	15	40	55

Liczba dzieci w rodzin zastępczych pod opieką koordynatora oraz pracownika socjalnego w 2017r.(według stanu na dzień 31 grudnia 2017r.)

Rodzaj rodziny	Liczba dzieci objętych opieką koordynatora	Liczba rodzin objętych opieką pracownika socjalnego	Razem
Spokrewnione	14	39	53
Niezawodowe	10	12	22
Zawodowe	11	0	11
Ogółem	35	51	86

Rodzinie zastępczej przysługuje:

- pomoc na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie w wysokości **660,00 zł** (rodzina spokrewniona), natomiast w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie niezawodowej i zawodowej w wysokości **1.000,00 zł**,
- pomoc na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka niepełnosprawnego w rodzinie w wysokości **200,00 zł** (dla dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności),
- jednorazowa pomoc pieniężna na pokrycie wydatków związanych z potrzebami dziecka przyjmowanego do rodziny zastępczej,
- jednorazowa pomoc celowa w związku z wystąpieniem zdarzenia losowego lub innego zdarzenia mającego wpływ na jakość sprawowanej opieki,
- pomoc pieniężna na pokrycie kosztów utrzymania lokalu,
- pomoc pieniężna na częściowe pokrycie kosztów wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania,
- wynagrodzenie dla rodzin zawodowych z tytułu pełnienia funkcji rodziny zawodowej.

Rodzaj i wysokość świadczeń pieniężnych przyznawanych dla rodzin zastępczych na terenie Powiatu Łęczyckiego w latach 2015-2017

Rodzaj świadczenia	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017
Pomoc na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie	851.833,62	817.644,48	829.684,69
Jednorazowa pomoc pieniężna na pokrycie wydatków związanych z potrzebami dziecka przyjmowanego do rodziny	8.080,00	9.000,00	13.700,00
Pomoc pieniężna na pokrycie kosztów utrzymania lokalu	24.757,41	18.709,50	24.027,12

Jednorazowa pomoc celowa w związku z wystąpieniem zdarzenia losowego	4.446,00	2.400,00	3.100,00
Pomoc pieniężna na częściowe pokrycie kosztów związanych z wypoczynkiem dzieci poza miejscem zamieszkania	1.000,00	600,00	-----
Wynagrodzenie dla rodzin zastępczych z tytułu pełnienia funkcji rodziny zastępczej	147.053,01	135.842,16	125.272,64
Ogółem	1.037.170,04	984.196,14	995.784,45

Liczba osób, które po ukończeniu 18 roku życia, do czasu zakończenia nauki pozostawały nadal w rodzinie zastępczej w latach 2015-2017 (stan na dzień 31 grudnia)

Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017
16	17	21

Liczba pełnoletnich dzieci przebywających nadal w rodzinnej pieczy zastępczej każdego roku wzrasta. W roku 2015 – 16 osób, w roku 2016 – 17 , a w roku 2017 już 21 osób. Spowodowane jest to głównie faktem, iż osoby pełnoletnie z uwagi na sytuację rodzinną nie mają możliwości powrotu do domu rodzinnego (rodziców biologicznych), jednocześnie brak jest mieszkań chronionych, a liczba mieszkań socjalnych jest bardzo ograniczona.

Ważnym powodem są także środki finansowe. Osoba usamodzielniana opuszczająca rodzinę zastępczą otrzymuje pomoc pieniężną na kontynuację nauki w wysokości **500,00 zł** miesięcznie, zaś rodzina zastępcza w której pozostają otrzymuje świadczenie w kwocie **660,00 zł (rodzina spokrewniona) lub 1.000,00 zł (rodzina zawodowa lub niezawodowa).**

3.2. Instytucjonalna piecza zastępcza

Ustawodawca, w sytuacjach gdy skrzywdzone dzieci nie znajdują opieki w rodzinnej pieczy zastępczej wskazał instytucjonalną formę pieczy zastępczej, która ma za zadanie zapewnić im opiekę i wychowanie.

Pieczą tą jest sprawowana w trzech formach:

1. placówki opiekuńczo–wychowawcze typu; socjalizacyjnego, interwencyjnego, specjalistyczno-terapeutycznego, rodzinnego (nadzór sprawuje powiat),
2. regionalne placówki opiekuńczo–terapeutyczne (nadzór sprawuje samorząd województwa),
3. interwencyjny ośrodek preadopcyjny (nadzór sprawuje samorząd województwa).

Instytucje te w przyszłości będą małymi placówkami (docelowo od 2021r. do 14 dzieci), przeznaczonymi dla dzieci starszych (od 10 roku życia), wymagającymi szczególnej opieki i mających trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. W w/w placówkach przebywać będą także dzieci wymagające specjalnej opieki medycznej, dla których ze względu na stan zdrowia nie byłoby możliwe znalezienie rodzinnej pieczy zastępczej.

Do głównych zadań jakie ustawa nakłada na placówki opiekuńczo–wychowawcze należą:

- zapewnienie dziecku całodobowej opieki i wychowania,
- zaspokojenie podstawowych, emocjonalnych, zdrowotnych, religijnych i społecznych potrzeb dziecka,
- umożliwienie za zgodą sądu kontaktu z rodzicami biologicznymi,
- podejmowanie działań mających na celu powrót dziecka do rodziny,
- zapewnienie dziecku dostępu do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych oraz korzystania z przysługujących mu świadczeń zdrowotnych,
- ścisła współpraca z instytucjami wspierającymi działania placówek opiekuńczo–wychowawczych takich jak : sąd, powiatowe centrum pomocy rodzinie, rodzina, asystent rodziny i organizator rodzinnej pieczy zastępczej, szczególnie w zakresie przygotowania dziecka do samodzielnego życia.

Liczba dzieci z terenu Powiatu Łęczyckiego umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych (lub zakładach opiekuńczo-pielęgnacyjnych) funkcjonujących na terenie innego powiatu w latach 2015-2017 (według stanu na 31 grudnia)

Nazwa placówki	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017
Dom Dziecka w Łodzi	1	1	--
Dom Dziecka w Grotnikach	2	1	--
Dom Dziecka w Gostyninie	1	--	--
Dom Dziecka w Rawie Mazowieckiej	1	1	1
Dom Dziecka w Brzeziu	--	--	1
Dom Dziecka w Krasnymstawie	9	3	3
Dom Dziecka we Włodawie	5	5	5
Dom Dziecka w Szamotułach	1	1	--
Wioska Dziecięca w Bilgoraju	--	--	2
Dom Dziecka w Pniewie	1	--	--
Dom Dziecka w Szydłowce	1	1	1
Dom Dziecka w Górcu	1	1	--
Dom Dziecka w Leżajsku	–	2	1
Dom Dziecka w Wodzisławiu Śląskim	–	2	1
Dom Dziecka w Jaśle	2	--	--
Dom Dziecka w Gorzyczkach	2	--	--
Dom Dziecka w Dynowie	2	2	2
Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Częstochowie	2	2	1
Wioska Dziecięca w Siedlcach	5	5	5
Dom Dziecka w Kutnie	1	1	1
Dom Dziecka w Jasieniu	1	1	1
Dom Dziecka w Janowie Lubelskim	3	--	--

Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Zbrosławicach	1	2	--
Dom Dziecka Zielone Izdebno	1	--	--
Dom Dziecka w Elku	–	1	1
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Kazimierzy Wielkiej	–	–	1
Ogółem	43	32	27

Liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej ulega systematycznemu zmniejszeniu: 2015/2016 o 11 dzieci, 2016/2017 o 5 dzieci.

Głównym powodem umieszczenia dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej jest alkoholizm rodziców, niewydolność wychowawcza opiekunów, natomiast rzadko jest to niepełnosprawność lub długotrwała choroba rodziców, bieda rodziców lub wyjazd rodziców za granicę w poszukiwaniu pracy zarobkowej.

Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych z poszczególnych gmin Powiatu Łęczyckiego (według stanu na dzień 31 grudnia)

Gmina	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017
Miasto Łęczyca	27	20	16
Gmina Łęczyca	4	3	2
Gmina Daszyna	1	1	1
Gmina Grabów	5	4	5
Gmina Góra św. Małgorzaty	1	0	0
Gmina Piątek	3	2	1
Gmina Świnice Warckie	2	2	2
Gmina Witonia	0	0	0
Ogółem	43	32	27

3.3. Pomoc dla osób usamodzielnianych

Do zadań realizowanych przez Powiat Łęczycki należy także przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie, zagospodarowanie w formie rzeczowej oraz pomocy na kontynuowanie nauki dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej określa zakres, formy i zasady usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej) oddzielając tę grupę wychowanków od usamodzielniającej się młodzieży opuszczającej domy pomocy społecznej, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży (jednostki pomocy społecznej), młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapeutyczne, schroniska dla nieletnich, itp.(placówki działające w systemie edukacji) czy zakłady poprawcze.

Osoba, która po osiągnięciu pełnoletności opuściła rodzinną lub instytucjonalną pieczę zastępczą jest objęta pomocą mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem przez pracę socjalną, jak również przez pomoc pieniężną na : kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie.

Pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie jest przyznawana osobie usamodzielnianej, która przebywała w pieczy zastępczej przez okres co najmniej:

- 1) 3 lat – w przypadku osoby opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną,
- 2) 1 roku – w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo- wychowawczą.

Pomoc na kontynuowanie nauki przyznaje się osobie usamodzielnianej, jeżeli kontynuuje naukę w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, w uczelni, na kursach, jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia lub u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego.

Pomoc tę przyznaje się na czas nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25 roku życia.

Liczba wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo- wychowawczych w latach 2015- 2017 objętych pomocą finansową:

Rodzaj świadczenia	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017
Pomoc pieniężna na kontynuację nauki	40	35	30
Jednorazowa pomoc pieniężna na usamodzielnienie	16	8	25
Jednorazowa pomoc pieniężna na zagospodarowanie	10	9	12

Wysokość i rodzaj świadczeń wypłacanych wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo- wychowawczych w latach 2015- 2017:

Rodzaj świadczenia	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017
Pomoc pieniężna na kontynuację nauki	184.260,97	190.836,41	172.133,11
Jednorazowa pomoc pieniężna na usamodzielnienie	85.245,90	43.032,00	120.486,00
Jednorazowa pomoc pieniężna na zagospodarowanie	15.000,00	13.722,00	19.500,00
Ogółem	284.506,87	247.590,41	312.119,11

Jednym z największych problemów osób usamodzielnianych, opuszczających pieczę zastępczą, zarówno rodzinną jak i instytucjonalną w Powiecie Łęczyckim jest brak mieszkań i tym samym stworzenie odpowiednich warunków mieszkaniowych. Ponadto osoby te cechuje często bierność, niechęć do zmian w życiu, niejednokrotnie zbyt niska motywacja do zdobywania wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych. Usamodzielnieni wychowankowie mają wiele trudności w poruszaniu się po wszelkiego rodzaju instytucjach (w tym załatwianiu

spraw urzędowych, regulowaniu opłat, gospodarowaniu domowym budżetem). Okoliczności te utrudniają realizację programów usamodzielnienia. Zasadnym jest więc podejmowanie działań wspierających proces usamodzielnienia, aby mógł on przebiegać w szerszym zakresie i w bardziej efektywny sposób, umożliwiając młodym osobom rozpoczęcie samodzielnego życia, prawidłowego ich funkcjonowania w społeczeństwie i pełnienia właściwych ról społecznych.

4. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łęczycy jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Łęczyckim

Zgodnie z art.76 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na terenie każdego powiatu musi działać organizator pieczy zastępczej, którym na podstawie zarządzenia Starosty Łęczyckiego Nr 35/11 z dnia 02 listopada 2011r. zostało wyznaczone Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łęczycy.

4.1.Cele i zadania organizatora pieczy zastępczej

W myśl zapisu art.76 ust.4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej,
- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby,
- zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych,
- organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy,

- współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi,
- prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego,
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej,
- prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą,
- przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy o której mowa w art.42 ust 7 w/w ustawy, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego,
- przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy,
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
- organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

4.2. Szkolenia dla rodzin zastępczych.

Zgodnie z art.76 ust. 4 pkt 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 09 czerwca 2011r. do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy zapewnienie rodzinom zastępczym szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby.

W 2015 roku PCPR w Łęczycy zorganizowało dla funkcjonujących rodzin zastępczych szkolenie o tematyce: **„Jak poradzić sobie z nastolatkiem w okresie dojrzewania”**. W szkoleniu wzięło udział **13 osób**: w rodzin zastępczych zawodowych **3** osoby, z rodzin zastępczych niezawodowych **4** osoby, z rodzin zastępczych spokrewnionych **6** osób.

Zorganizowano również szkolenie w wymiarze 20 godzin podnoszące kwalifikacje 1 rodziny zastępczej zawodowej na rodzinę zastępczą zawodową specjalistyczną.

W 2016 roku zorganizowano dla rodzin zastępczych szkolenie o tematyce: **„Optymalizacja relacji w rodzinie zastępczej – życzliwość, szacunek, zaufanie, wzajemne zrozumienie”**. W szkoleniu wzięło udział **21** osób: w rodzin zastępczych zawodowych **5** osób, z rodzin zastępczych niezawodowych **2** osoby, z rodzin zastępczych spokrewnionych **14** osób.

W 2017r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łęczycy zorganizowało dla rodzin zastępczych 2 szkolenia mające na celu podniesienie kwalifikacji funkcjonujących już rodzin zastępczych o tematyce:

1) **„Rodzice biologiczni – relacje z rodziną zastępczą, sytuacje krytyczne i sytuacje sprzyjające funkcjonowaniu rodzin zastępczych”**.

W szkoleniu wzięło udział **21** osób, w tym:

- **12** osób z rodzin spokrewnionych,
- **5** osób z rodzin niezawodowych,
- **4** osoby z rodzin zawodowych.

2) **„Wielopłaszczyznowe oddziaływanie w stosunku do wychowanków w rodzinach pieczy zastępczej”**.

W szkoleniu wzięło udział **10** osób, w tym:

- 1 osoba z rodziny spokrewnionej,
- 6 osób z rodzin niezawodowych,
- 2 osoby z rodzin zawodowych.

Szkolenia zakładały podniesienie umiejętności wychowawczych i kompetencji rodziców zastępczych.

Z ankiet ewaluacyjnych sporządzanych po szkoleniach wynika, iż spełniły one ich oczekiwania. Uczestnicy wskazywali, że wiedza i wsparcie otrzymane od osoby szkolącej pomoże im w przyszłości w pokonywaniu trudności wychowawczych.

4.3. Punkt Interwencji Kryzysowej

W Punkcie Interwencji Kryzysowej z porad pedagoga, psychologa i radcy prawnego korzystają mieszkańcy Powiatu Łęczyckiego – osoby dorosłe, młodzież i dzieci.

Konsultacje dotyczą m.in.:

- problemów wychowawczych z dziećmi,
- poradnictwa psychologicznego w obszarze modyfikacji oddziaływań i postaw wychowawczych,
- problemów osób pozostających w rodzinach dotkniętych uzależnieniem od alkoholu,
- pracy z osobami używającymi środków psychoaktywnych,
- oceny zjawiska przemocy domowej,
- informacji dot. procedur orzeczniczych, aspektów prawnych podejmowanych działań,
- problemów dzieci i młodzieży konsultowanych na prośbę zainteresowanych.

5. Zasoby wspierające dziecko i rodzinę w Powiecie Łęczyckim

Zasoby umożliwiające wypracowanie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną stanowią instytucje zlokalizowane na terenie Powiatu Łęczyckiego działające w obszarze polityki społecznej i rozwiązujące występujące problemy społeczne, ale nie tylko. Są to przede wszystkim jednostki samorządowe, publiczne, niepubliczne oraz organizacje pozarządowe.

Powiat Łęczycki dysponuje znacznym potencjałem instytucji i placówek wsparcia dziennego, które przyczyniają się do wsparcia rodzin w wykonywaniu podstawowych funkcji opiekuńczych, wychowawczych, edukacyjnych, kompensacji deficytów dzieci i młodzieży.

Wśród nich możemy wymienić:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łęczycy,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Górze św. Małgorzaty,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Daszynie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łęczycy,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piątku,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Witoni,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świnicach Warckich,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grabowie,
- Powiatową Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Łęczycy,
- Poradnię Zdrowia Psychicznego w Łęczycy,
- Poradnię Leczenia Uzależnień w Łęczycy,
- Miejskie i Gminne Komisje Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, funkcjonujące na terenie powiatu,
- Stowarzyszenie Abstynentów i Rodzin Abstynenckich Klubu „Przebudzenie” w Łęczycy,
- Polski Komitet Pomocy Społecznej w Łęczycy,
- Zespoły Interdyscyplinarne do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, funkcjonujące na terenie każdej z gmin powiatu,
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Łęczycy,
- Sąd Rejonowy w Łęczycy,
- Komendę Powiatową Policji w Łęczycy,

- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w Łęczycy,
- Zakład Opieki Zdrowotnej w Łęczycy,
- Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej na terenie powiatu,
- Powiatowy Urząd Pracy w Łęczycy,
- przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze,
- Stowarzyszenie „Skarb Malucha” w Daszynie - punkt przedszkolny,
- Stowarzyszenie „Bajkowy Świat” w Mazewie – punkt przedszkolny,
- Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin działający w Urzędzie Gminy Daszyna,
- Punkt Konsultacyjny w GOPS w Łęczycy dla mieszkańców Gminy Łęczycza w zakresie terapii uzależnień,
- Ochotniczy Hufiec Pracy w Łęczycy,
- Świetlice Socjoterapeutyczną przy Gimnazjum w Piątku,
- Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych, ich rodzin, rodzin dotkniętych przemocą oraz z problemami opiekuńczo-wychowawczymi w Piątku,
- Prywatne Przedszkole „Mały Książę” w Witoni,
- Zespół Placówek Edukacyjno-Wychowawczych i Rehabilitacyjnych w Stemplewie,
- Świetlica Środowiskowa w Grabowie,
- Klub Rodzin Abstynenckich „Metamorfoza” w Górze św. Małgorzaty,
- Stowarzyszenie „Razem Możemy Więcej” w Witoni.

Liczba asystentów rodziny zatrudnianych w gminach w latach 2015 – 2017

GMINA/MIASTO	2015	2016	2017
GOPS Góra św.Małgorzaty	1	1	1
GOPS Daszyna	1	1	1
GOPS Łęczycza	1	1	1
MOPS Łęczycza	1	1	1
GOPS Piątek	1	1	1
GOPS Witonia	1	1	1
GOPS Świnice Warckie	1	1	1
GOPS Grabów	1	1	1
RAZEM	8	8	8

Liczba rodzin objętych opieką asystentów rodziny w gminach w latach 2015 – 2017

GMINA/MIASTO	2015	2016	2017
GOPS Góra św.Małgorzaty	7	8	5
GOPS Daszyna	13	14	15
GOPS Łęczycza	5	9	12
MOPS Łęczycza	19	21	17
GOPS Piątek	5	6	6
GOPS Witonia	9	10	8
GOPS Świnice Warckie	8	6	6
GOPS Grabów	6	11	15
RAZEM	72	85	84

Poradnictwo specjalistyczne w Ośrodkach Pomocy Społecznej na terenie Powiatu

	Psycholog	Pedagog	Radca prawny	Terapeuta
GOPS w Górze św.Małgorzaty	Brak	Brak	Brak	Brak
GOPS w Daszynie	Brak	Brak	Brak	Brak
GOPS w Łęczycy	Brak	Brak	Brak	1 (Specjalista – terapeuta uzależnień w punkcie konsultacyjnym)
MOPS w Łęczycy	Brak	Brak	Brak	Brak
GOPS w Piątku	Brak	Brak	Brak	Brak
GOPS w Witoni	Brak	Brak	Brak	Brak
GOPS w Świnicach Warckich	Brak	Brak	Brak	Brak
GOPS w Grabowie	Brak	Brak	Brak	Brak

Na terenie Powiatu Łęczyckiego wszystkie Gminy od 2015r. zatrudniają asystentów rodziny, jednak brak jest odpowiedniego wsparcia i poradnictwa specjalistycznego.

6. Analiza systemu pieczy zastępczej w Powiecie Łęczyckim

Mocne strony:

- funkcjonowanie 3 zawodowych rodzin zastępczych na terenie powiatu,
- prowadzenie szkoleń doskonalących rodziny zastępcze,
- dostęp do pomocy specjalistycznej dla rodzin zastępczych,
- udzielanie wsparcia usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej,
- wykwalifikowana i doświadczona kadra PCPR w Łęczycy.

Słabe strony:

- brak osób chętnych do tworzenia nowych niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych,
- brak świadomości społecznej o potrzebach i możliwościach w zakresie opieki zastępczej,
- brak grup wsparcia dla rodzin zastępczych,
- brak aktywności rodziców zastępczych w zakresie organizacji grup wsparcia, grup samopomocowych,
- mała ilość organizacji pozarządowych działających w zakresie pomocy dziecku i rodzinie,
- brak mieszkań i propozycji pracy dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.

Szanse:

- możliwość pozyskiwania kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych,
- pozyskiwanie środków finansowych na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego,
- usprawnienie systemu w zakresie pieczy zastępczej,
- wzmacnianie współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie wspierania rodziny naturalnej i pieczy zastępczej, w tym działania zmierzające do powrotu dziecka do rodziny biologicznej,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie wspierania dzieci i rodzin,
- wolontariat,
- możliwość stosowania działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu osób i rodzin.

Zagrożenia:

- brak chętnych osób do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- niewystarczające środki finansowe na rozwój pieczy zastępczej,
- wypalenie zawodowe rodzin zastępczych,
- brak chęci współpracy między instytucjami,
- znikome zaangażowanie organizacji pozarządowych w działania na rzecz rodzin zastępczych.

7. Limity rodzin zastępczych na lata 2015-2017 w Powiecie Łęczyckim

Zgodnie z art.54 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z rodziną zastępczą niezawodową spełniającą warunki do pełnienia funkcji zawodowej rodziny zastępczej, posiadającą opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz co najmniej 3-letnie doświadczenie jako rodzina zastępcza starosta zawiera, na wniosek tej rodziny, umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej.” Umowę, o której mowa powyżej, zawiera się w ramach limitu rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, określonego w 3-letnim programie rozwoju pieczy zastępczej. Trzyletnie planowanie zawierania umów daje możliwość zaplanowania długofalowych działań dotyczących rozwoju pieczy zastępczej zawodowej w Powiecie Łęczyckim.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodziny w Łęczycy zwróciło się do ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Łęczyckiego oraz do Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Łęczycy o przedstawienie informacji o liczbie dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej. Uzyskaliśmy następujące informacje:

1.Miasto Łęczyca – w 2018 – od 5 do 10 dzieci,
w 2019 – od 5 do 10 dzieci,
w 2020 – od 5 do 10 dzieci,

2.Gmina Łęczyca – brak zagrożeń,

3.Gmina Daszyna – brak zagrożeń,

4.Gmina Grabów – w 2018 - 6 dzieci,
w 2019 - 7 dzieci,
w 2020 - 8 dzieci,

5.Gmina Góra św. Małgorzaty – brak zagrożeń,

6.Gmina Piątek – w 2018 – 1 dziecko,
w 2019 - 4 dzieci,
w 2020 – 1 dziecko,

7.Gmina Świnice Warckie – brak zagrożeń,

8.Gmina Witonia – brak zagrożeń,

9.Kuratorzy (dane wg stanu aktualnie prowadzonych spraw):

- liczba spraw (rodzin) Opmk – 96,
- liczba dzieci objętych nadzorem w sprawach Opmk - 181,
- liczba dzieci w sprawach Nwk - 39.

W związku z powyższym istnieje prawdopodobieństwo, że sąd ze względu na dobro dzieci przebywających w tych rodzinach, może postanowić o umieszczeniu ich w pieczy zastępczej. Biorąc pod uwagę dane szacunkowe z gmin i miasta Powiatu Łęczyckiego, jak również możliwości finansowe powiatu, limit nowo zakładanych rodzin zastępczych na lata 2015-2017 ustala się następująco:

ROK	LICZBA RODZIN ZAWODOWYCH
2018	1
2019	2
2020	2

Poza określonym wyżej limitem mogą powstać nowe rodziny zastępcze zawodowe, które zostaną przeszkolone i uzyskają kwalifikacje do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej zgodnie z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej.

Najpilniejszą potrzebą powiatu w zakresie powstania rodzin zastępczych zawodowych jest utworzenie rodziny zastępczej specjalistycznej oraz rodziny o charakterze pogotowia rodzinnego.

8. Cele programu rozwoju pieczy zastępczej

8.1. Promowanie i rozwój różnych form rodzicielstwa zastępczego poprzez:

- pozyskiwanie kandydatów do tworzenia i realizacji zadań rodzinnej pieczy zastępczej, celem zwiększenia liczby rodzin zastępczych, w tym rodzin niezawodowych i zawodowych, w tym zawodowych specjalistycznych oraz o charakterze pogotowia rodzinnego,
- prowadzenie lokalnych kampanii i akcji informacyjnych na rzecz rodzicielstwa zastępczego, w tym poprzez stronę internetową, ogłoszenia prasowe, ulotki,
- realizacja procesu diagnostyczno-kwalifikacyjnego kandydatów na rodziców zastępczych, w tym :
 - indywidualne spotkania i rozmowy z osobami zainteresowanymi pełnieniem funkcji rodziny zastępczej, prowadzone przez psychologa, pedagoga, pracownika socjalnego,
 - organizowanie i prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze,
 - ocena psychologiczna motywacji i kwalifikacji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- zaangażowanie instytucji pozarządowych w proces rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej,
- zwiększenie liczby miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej:
 - zawieranie umów z nowymi rodzinami zastępczymi,
 - zawieranie umów o prowadzenie rodzinnego domu dziecka,
 - utworzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.

8.2. Wsparcie istniejących form pieczy zastępczej poprzez:

- organizowanie specjalistycznych szkoleń mających na celu podniesienie umiejętności i kwalifikacji rodzin zastępczych, w tym kompetencji opiekuńczo-wychowawczych,
- udzielanie pomocy psychologicznej i pedagogicznej rodzinom zastępczym,
- umożliwienie dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i logopedycznej,
- zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego,
- zatrudnianie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich zgodnie z przepisami ustawy,
- organizowanie dla rodzin zastępczych pomocy wolontariuszy,
- prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych,
- udzielanie wsparcia rodzinom zastępczym poprzez rodziny pomocowe,
- zwiększenie pomocy finansowej dla rodzin zastępczych, w tym: jednorazowych świadczeń na przyjęcie nowego dziecka, zdarzeń losowych, dofinansowania wypoczynku letniego dla dzieci, remontu lokalu zajmowanego przez rodzinę zastępczą,
- inicjowanie działań lokalnych mających na celu integrację rodzin zastępczych i dzieci,
- zaangażowanie instytucji pozarządowych w działania wspierające na rzecz istniejących rodzin zastępczych.

8.3. Pomoc i wsparcie dla osób usamodzielnianych poprzez:

- pomoc w opracowaniu indywidualnych programów usamodzielnienia dla osób opuszczających rodzinna lub instytucjonalną pieczę zastępczą,
- udzielanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz pomocy na zagospodarowanie,
- pomoc w uzyskaniu zatrudnienia,
- motywowanie do aktywnego poszukiwania pracy i pomoc w zakresie przygotowania do wejścia na rynek pracy,
- podnoszenie przez usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej kwalifikacji zawodowych oraz kompetencji społecznych przez uczestnictwo w kursach zawodowych oraz treningach kompetencji i umiejętności społecznych,
- wsparcie psychologiczne i pedagogiczne,
- pomoc w uzyskaniu mieszkania.

Cele programu rozwoju pieczy zastępczej będą realizowane w latach 2018- 2020.

Realizatorem programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łęczycy, przy współpracy z : Poradnią Psychologiczno–Pedagogiczną w Łęczycy, Powiatowy Urzędem Pracy w Łęczycy, Urzędami Gmin, Ośrodkami Pomocy Społecznej w Powiecie Łęczyckim, organizacjami pozarządowymi i opiekunami osób, które rozpoczęły proces usamodzielniania.

9. Adresaci programu

9.1. Rodziny niewydolne wychowawczo, niezaradne życiowo

Za rodzinę niewydolną wychowawczo uważa się rodzinę, która nie sprawuje w sposób prawidłowy swoich funkcji rodzicielskich, co przynosi skutki w postaci szkody wyrządzanej innym członkom rodziny, a w szczególności dzieciom. Pojmując rodzinę, jako całość, jako integralny i niezależny byt, trzeba przyjąć, iż jakiekolwiek zaburzenie, utrudniające realizację którejś z podstawowych funkcji, może powodować przejściową lub dłuższą niewydolność ogólnego jej funkcjonowania, czyli dysfunkcjonalność. Zaistnienie dysfunkcji w rodzinie jest następstwem wielu sytuacji, które niszczą i zakłócają prawidłowe funkcjonowanie rodziny prowadząc do zjawiska patologii: alkoholizm, prostytutcja, narkomania, przemoc. Niewydolność wychowawcza wynika również z trudnej sytuacji materialno-bytowej, bezrobocia, ubóstwa, niedostatecznego nadzoru nad dziećmi, niskiego poziomu wykształcenia rodziców, dużej liczby dzieci w rodzinie, złych warunków mieszkaniowych. Na skutek rażących zaniedbań ze strony rodziców, sąd orzeka o umieszczeniu dzieci w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

9.2. Rodziny żyjące w ubóstwie, w tym dotknięte bezrobociem

Ubóstwo jest powiązane w sposób istotny z wykluczeniem społecznym. Jest to zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych do zaspokojenia potrzeb życiowych jednostki lub rodziny. Ubóstwu sprzyja szczególnie bezrobocie, niski status zawodowy, zamieszkiwanie na wsi lub w małym miasteczku. Mimo, iż bieda nie omija ludzi starszych, to ich udział w populacji ubogich jest mniejszy niż osób młodych, a szczególnie dzieci.

9.3. Rodziny dotknięte przemocą domową

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Rodzice czy opiekunowie są wzorem dla dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Przemoc domowa jest poważnym problemem społecznym. Jej ofiary utrzymują ją w tajemnicy, ponieważ wstydzą się powiedzieć, co dzieje się w ich domu lub boją się odrzucenia przez otoczenie. Czasami też trudno im się przyznać nawet przed sobą, że najbliższa im osoba dopuszcza się wobec nich przemocy. Jednak udawanie, że nic się nie dzieje, nie pomaga: akty przemocy powtarzają się, cierpią z ich powodu całe rodziny, a ich członkowie powielają zachowania, jakich padli ofiarą lub byli świadkami w domu. W ten sposób przemoc domowa wciąż się odnawia. Przemoc w domu ma różne formy. Jej ofiarą padają nie tylko kobiety. Narażeni są na nią także mężczyźni i dzieci. Incydenty przemocy między członkami rodziny są dość łatwe do ukrycia w początkowej fazie występowania. Dla kogoś z zewnątrz stają się widoczne dopiero wówczas, gdy dochodzi do zagrożenia życia ofiary, gdy nasilają się problemy wychowawcze lub, gdy proces degradacji psychicznej rodziny jest na tyle zaawansowany, że partnerom nie zależy na utrzymaniu pozytywnej opinii społecznej.

9.4. Dzieci i młodzież zagrożona niedostosowaniem społecznym

Niedostosowanie społeczne to bardzo złożone pojęcie, na które składa się wiele kryteriów. Jednostka niedostosowana przez całe swoje życie uczestniczy w sytuacjach, które mają późniejszy wpływ na jej zachowania.

Zjawisko zaburzeń w zachowaniu i patologii uwarunkowane jest przede wszystkim środowiskiem rodzinnym, szkolnym, a także rówieśniczym. Jeśli w rodzinie występuje jakikolwiek przejaw patologii np. zbytne uleganie dziecku, alkoholizm, bieda, prowadzenie przestępczego trybu życia, karalność sądowa, czy zaniedbywanie przez rodziców obowiązków wychowawczych, które zagrażają zdrowiu i życiu dziecka – występują zaburzenia kontaktów emocjonalnych. Wówczas więzi między rodzicami a dziećmi są poważnie osłabione, a dzieci boleśnie odczuwają wyobcowanie i odrzucenie uczuciowe. Wkraczają na drogę przestępczą, wykazują przejawy agresji i przemocy.

Drugim ważnym elementem środowiska jest szkoła. Struktura i organizacja placówki zależy od przyjętych w danym kraju założeń dotyczących nauczania i wychowania. Na społeczność szkolną składają się nauczyciele, uczniowie, personel administracyjny i pomocniczy. Szkoła może stać się pierwotnym źródłem zaburzeń rozwoju ucznia. Do tych czynników możemy zaliczyć nieprawidłowe warunki życia szkolnego (przeludnienie klas, złe warunki lokalowe, itp.) oraz niedostosowany do możliwości dziecka system wymagań, nieprawidłowy sposób ich realizacji, niekorzystne dla procesu dydaktyczno – wychowawczego cechy nauczyciela – wychowawcy.

Grupy rówieśnicze również mają wpływ na zachowanie jednostki. Ustalają ogólne zasady postępowania i zachowania w swoim zespole. Wysoko cenią one takie właściwości jak, siła fizyczna, odwaga, spryt, zuchwałość, bezwzględność, pogarda dla ludzi. Członkowie tych grup w sposób dezaprobowany społecznie manifestują swoją odrębność. Przejawiać się to może konfliktem z prawem karnym, bądź ucieczką ze sfery konfliktu w alkohol i narkotyki. Tworzą się one spontanicznie a o powstaniu ich decyduje najczęściej bliskość zamieszkania, wspólny teren spędzania czasu wolnego, itp. Brak zainteresowania dzieckiem ze strony rodziców, zaniedbywanie jego potrzeb przyczynia się do szukania akceptacji w grupie rówieśniczej.

9.5. Dzieci i młodzież wychowująca się w ramach instytucjonalnej i rodzinnej opieki zastępczej

Obecnie głównym i niemal jedynym powodem umieszczania dzieci i młodzieży w ramach opieki zastępczej jest społeczna i wychowawcza dysfunkcjonalność rodzin biologicznych. Ponad 98% wychowanków domów dziecka ma dwoje, albo przynajmniej jedno z rodziców, mają też dalsze rodziny. Wszystkie bliskie osoby tkwią bardzo mocno w świadomości i psychice dzieci. I chociaż trafiają one do domów dziecka czy też rodzin zastępczych w wyniku ogromnych zaniedbań, dom rodzinny jest upragnionym miejscem, za którym dziecko tęskni i do którego bardzo pragnie wrócić. Konieczność zabrania dziecka z domu rodzinnego jest dla niego ogromnym dramatem, który rzuca na jego psychikę i dalsze życie. Ujemny wpływ na rozwój, zwłaszcza emocjonalny, dzieci w placówce ma mało stabilne środowisko wychowawcze. Dzieci często mają bolesną świadomość tego, że wychowawcy, z którymi łączą ich nierzadko silne, pozytywne więzy emocjonalne, nie są ich prawdziwą rodziną. Rolę rodziny biologicznej może przejąć odpowiednio przygotowana rodzina adopcyjna, zastępcza lub rodzinny dom dziecka. Te formy opieki zastępczej mają w stosunku do opieki instytucjonalnej niezaprzeczalne zalety. Przede wszystkim istnieje możliwość indywidualizacji oddziaływań wychowawczych z uwagi na niewielką ilość dzieci objętych opieką w takiej rodzinie. Nawet w przypadku rodzinnych domów dziecka, gdzie liczba wychowanków może dochodzić do ośmiu, mają one szansę funkcjonować, jak rodziny wielodzietne. Rodzice adopcyjni, zastępczy lub opiekunowie w rodzinnych domach dziecka są z nimi cały czas, w przeciwieństwie do pełniących dyżury, zmieniających się co kilka godzin wychowawców. Dzieci szybko wyzbywają się destrukcyjnego poczucia braku przynależności, tymczasowości. Zakorzeniają się w swoim nowym domu, chętnie pomagają w spełnianiu codziennych obowiązków domowych, mają motywację do nauki i poprawnego zachowania.

9.6. Dzieci i młodzież opuszczająca rodzinne i instytucjonalne formy opieki zastępczej

Przygotowanie wychowanków opuszczających instytucjonalną lub rodzinną formę opieki zastępczej do życia w społeczeństwie stanowiło w przeszłości i stanowi nadal podstawowy obowiązek placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych.

Podczas przygotowywania wychowanków do życia w społeczeństwie musimy brać pod uwagę przeszłość oraz przyszłość wychowanka. Ważne jest rozpoznanie jego sytuacji, a więc stanu rozwoju psychicznego i fizycznego, warunków domowych, postępów w nauce czy stanu zaburzeń. Podczas pobytu dziecka w placówce albo rodzinie zastępczej należy zapewnić prawidłowy proces włączania wychowanków do życia w społeczeństwie, ustalenie indywidualnego planu rozwoju każdego wychowanka, podjęcie pełnego zespołu zadań umożliwiających dobre przygotowanie do dalszego życia oraz rozwiązywanie spraw składających się na bezpośrednie usamodzielnienie.

10. Źródła finansowania programu

Realizacja poszczególnych zadań, dla osiągnięcia zamierzonych celów, odbywać się będzie sukcesywnie, w ścisłej zależności od posiadanych środków finansowych:

- z budżetu Powiatu Łęczyckiego,
- z budżetu samorządów gminnych,
- z dotacji celowych z budżetu państwa,
- z programów i konkursów wojewódzkich i krajowych.

11. Ewaluacja i monitoring programu

Ewaluacja to proces polegający na systematycznym gromadzeniu informacji dotyczących tematu działania, produktów projektu, w efekcie służący podejmowaniu decyzji w projektach realizowanych i przyszłych.

Podstawą gromadzenia danych dotyczących wdrażania Programu, zamierzonych celów, oczekiwanych rezultatów będą wypowiedzi beneficjentów i realizatorów Programu, ocena sytuacji dziecka oraz zasadność dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, indywidualne programy usamodzielnienia oraz decyzje administracyjne wydane na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Monitoring to proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanego Programu w aspekcie finansowym i rzeczowym. Jego celem jest zapewnienie zgodności realizacji Programu z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami.

Koordynatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łęczycy. Monitorowanie Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Łęczyckim na lata 2018-2020 odbywać się będzie na podstawie sporządzanej sprawozdawczości z wykonywania zadań oraz analizy zbieranych informacji na temat realizacji działań ujętych w Programie. Informacje te będą przedkładane Staroście i Radzie Powiatu Łęczyckiego w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łęczycy jako organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz Zarządowi Powiatu Łęczyckiego w corocznym sprawozdaniu z działalności PCPR w Łęczycy wraz z zestawieniem potrzeb na rok bieżący.

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb i możliwości finansowych powiatu w zakresie rozwoju pieczy zastępczej.

12. Podsumowanie

Najważniejszym zadaniem jakie stoi przed Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Łęczycy jest realizacja zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Wymaga to przede wszystkim stworzenia struktury organizacyjnej, dzięki której możliwa będzie realizacja ustawowych obowiązków nałożonych na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Organizator ma być najważniejszą instytucją, która oddziałuje na dziecko w pieczy zastępczej. Ma za zadanie współpracować z pozostałymi jednostkami: samorządowymi, gminnymi i organizacjami pozarządowymi w celu uzyskania maksymalizacji wsparcia dla dzieci i ich rodzin.

Poprawa jakości życia małoletnich przebywających w pieczy zastępczej, ich opiekunów oraz usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej możliwa jest, kiedy istnieją jasno określone cele i zadania do realizacji. Wyrazem dążenia do sprecyzowania podejmowanych działań jest właśnie trzyletni, powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020.

Zakłada się, że realizacja programu umożliwi w kilkuletniej perspektywie ograniczenie umieszczeń dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, co w konsekwencji doprowadzi do minimalizacji występowania zjawiska sieroctwa społecznego.